

101 inzendingen voor Kepplerprijs

„We waren verbaasd over zowel de grote hoeveelheid inzendingen als de kwaliteit. Maar liefst 101 inzendingen en het niveau was erg hoog. En dat in een tijd van crisis”, stelt Jef Mühren. De directeur van WZNH is tevens secretaris van de jury van de Arie Keppler Prijs die op 13 november in de Haarlemse Lichtfabriek wordt uitgereikt. Keppler was directeur van de Am-

sterdamse Woningdienst, pleitbezorger voor hoogwaardige architectuur en stedenbouw en mede-oprichter van WZNH adviseurs ruimtelijke kwaliteit. Deze organisatie geeft onder ander advies op het gebied van monumenten, welstand en landschap aan 37 Noord-Hollandse gemeenten.

De prijs wordt eens in de twee jaar uitgereikt in vier categorieën. In de

eerste categorie, Cultuurhistorisch Erfgoed, zijn vier plannen genomineerd: landgoed Zonnestraal in Hilversum, de Zuiderkerk in Enkhuizen, de uitkijktoren Kalverpolder in Zaandam en het Oostereiland in Hoorn.

Mühren en Joop Slangen lichten de nominaties toe. De Haarlemse architect Slangen is juryvoorzitter en heeft ook alle projecten bezocht.

Arie Keppler staat op de prijs.

**Noord-Holland
Architectuur**

Zichtbaarheid en beleefbaarheid van erfgoed vergroot

Zonnestraal tussen bos en hei

Frans van den Berg
f.van.den.berg@hollandmediacombinatie.nl

Vier totaal verschillende projecten, die zo op het oog niet te vergelijken zijn. „Maar het gaat niet om de omvang, het gaat om de voorbeeldfunctie. Hoeveel aandacht is er aan besteed? Maakt het een gebouw of gebied leefbaarder? Dan kan je wel een oud sanatorium als Zonnestraal, Oostereiland, de Zuiderkerk en een uitkijktoren tegen elkaar afwegen”, legt Joop Slangen uit.

Zelf is hij erg gecharmeerd van het moderne koepeltje dat op de buitenplaats Overplaats in Heemstede is gebouwd, maar de uitkijktoren die naast de Zaanse Schans is verrees werd uiteindelijk genomineerd. Die houten constructie is gebaseerd op ontwerpen en technieken van windmolens, inclusief pen- en gatverbindingen, nagels en bouten. „Je kijkt daar over de Zaanse Schans, maar je ziet ook de loop en de bebouwing langs De Zaan en het polderlandschap. De toren staat precies op de overgang van twee verschillende polderkavelingen”, wijst Jef Mühren op de functie van de toren.

Het landschap speelt ook een hoofdrol bij de restauratie van het sanatorium Zonnestraal in Hilversum. Dit complex is tot in detail gerestaureerd naar de tekeningen uit het bouwjaar 1931. „Het was de tijd van het nieuwe bouwen, met veel beton, glas en metalen lijsten in deuren en ramen. De architecten zijn zelfs zo ver gegaan dat ze het oude blauwachtige glas weer hebben laten maken in het Oostblok. Met de restauratie hebben ze zelfs de kleine slaapkamers in stand gehouden, terwijl je daar nauwelijks een nieuwe functie voor kan vinden. Vooralsnog zitten er alleen een restaurant, plastisch chirurg en de corporatie die complex laat opknappen in. Maar het rijksmonument wordt wel heel mooi”, concludeert Slangen.

Kappen

Toch is het landgoed niet genomineerd voor de restauratie van het pand, maar voor de omgeving. De afgelopen jaren is het gebied helemaal overwoekerd. Het bureau van Peter de Ruyter is teruggegaan naar de oorspronkelijke opzet van het landgoed. De gebouwen vormden toen de overgang van bos naar heide. Logisch, want de patiënten die hier voor de gezonde lucht kwamen, kijken vanuit hun kamer natuurlijk liever niet tegen een bos aan, maar willen een vrij uitzicht over de heide. „Heel gewaagd zijn ruim zeshonderd bomen aan de voorzijde gekapt. Dat is nu een kale vlakte, maar moet weer heide worden. Aan de achterzijde zijn

Landgoed Zonnestraal ligt niet meer verstopt in het bos.

FOTO HANS PETER FÖLLMI

Nieuwe ruimtes in de Zuiderkerk.

FOTO FRANK HANSWIJK

Het Oostereiland hoort nu bij de binnenstad.

FOTO TPAHG

De uitkijktoren.

FOTO DAF-ARCHITECTEN

juist zesduizend nieuwe eikjes en grove dennen geplant. Ook andere zichtlijnen op het gebouw zijn hersteld, zodat Zonnestraal er weer in volle glorie staat”, heeft Mühren ter plekke gezien.

Binnenstad

Bijzonder is ook de aanpak van het Oostereiland in Hoorn. Op dit schiereiland stond ooit een buiten-

huis, dat later werd uitgebreid tot een basis van de VOC. De laatste jaren diende het als gevangenis. „Daardoor was het hele gebied afgesloten. Toen die functie verviel, had de gemeente de moed om niet de open delen van het schiereiland met woningen vol te bouwen. Er is gekozen voor nieuwe functies. Er zit nu een hotel, met kamers met tralies. Maar ook culturele functies

en woningen. De dijk naar het schiereiland is vervangen door een brug, zodat het weer eiland is. Maar door de nieuwe functies is het hele gebied toegevoegd aan de binnenstad van Hoorn. Een succes dus”, meent Mühren.

Kerken

De laatste genomineerde staat iets verder in Enkhuizen, waar in de

binnenstad veel kerken staan. De Zuiderkerk is daarbij verbouwd zodat het niet alleen als kerkgebouw dienst doet, maar waar in afgescheiden ruimten ook andere activiteiten kunnen worden gehouden. De Zuiderkerk versloeg bij de nominaties nipt het synagogencomplex in Alkmaar dat is gerestaureerd en een nieuwe bestemming kreeg.